

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Deželni zbori so povsod razpuščeni domov, pa so se tudi povsod pritožili, zakaj jim vlada malo časa privoščiti tako, da ne morejo važnih deželnih zadev dovolj zvesto in natančno pretresovati. Tudi naš štajerski zbor je delal na nos na vrat, da je vsaj deželni proračun za l. 1879. zgotovil. Za Sletno obiskovanje malih šol je glasovalo 30 liberalcev proti 22 konservativcem, tukaj ostane še pri starem, tudi ženitovanje nemeničev je liberalcem še tako priljubljeno, da so ga pustili pri miru še na dalejšnjo škodo itak že preobloženim srenjam, pač pa so sprejeli nasvete dr. Dominkuša zoper oderuhe in dr. Steyrerja zoper posilno legaliziranje; za reguliranje Save se je dovolilo 8000 fl., Anize zopet 30290 fl. Savinje 14671 fl. Mure 47420 fl. Drave pri Markovcih pa nič, tudi se bo 260.000 fl. zavolj hitrejšega reguliranja Mure na posodo vzelo. Podkovačka šola še dobi 10.359 fl. se pa ima leta 1880 razpustiti. Nove steze bodo deželo stale l. 1879. celih 100.530 fl. G. dr. Šuc se je potegnil za to, da bi se železniški most čez Dravo pri Draurburgu priredil tudi za privatno vožnjo in hojo. Pri splošni razpravi o proračunu je g. Herman povdarjal potrebo svitlega cesarja prositi, naj se centralistična draga sistema zameni z federalistično, ki je boljši kup, sicer bodo deželni stroški in doklade vedno večje in posebno za kmeta neznošljive. Naposled so liberalni poslanci sklenili deželi naložiti 38 % doklade na direktni davek, 8 % pa na dac od vina, mošta in mesa. To je in še bo mnogo ljudi iznemirilo. Ali vse je zapstoj, liberalno gospodstvo so si izvolili, plačevali bodo, da bo vse smrdelo in vrh tega pride dežela še v dolgove; kajti deželni odbor sme 165.633 fl. deželnega premoženja v papirni renti prodati, ostalo pa izposoditi. Svitemu cesarju se je zbor zahvalil za blagodušna darila v denarjih za mnogovrstne potrebe in potem je bilo zborovanje v soboto 19. okt. sklenjeno. — Koroški liberalni poslanci so tudi sklenili deželi dolg 2 milijonov naložiti! V Ljubljani so kmetski poslanci hteli dr. Bleiweisa v deželni odbor zopet izvoliti; ta pa volitve ni sprejel, ker neče zraven 3 nemčurjev v dež. odboru sedeti; namesto njega bil je potem izvoljen dr. Vošnjak. V Istriji so zopet več italijanskih rogoviležev zaprli. — Saleburški, tirolski in predarlski zbor so sklenoli pisma do cesarja, v katerih se močno pritožujejo zoper liberalno gospodstvo. Navsvet dr. Riegerja v českem zboru gléde pisma do cesarja bil je zavržen in Čehove so potem zopet sklenili, da ne pojdejo v državni zbor, ki je 21. okt. začel zborovati. Tudi ogerski državni zbor sedaj zboruje, cesar so ga v Budimskem gradu, kder je zraven cesarske zastave vibrala na eni strani ogerska na drugi pa hrvatska, počastili z prestolnim govorom, kder pravijo, da bo zastran Bosne in Hercegovine dal potrebna pojasnila mi-

nister Andrassy, zastran Hrvatov pa se naj poslanci obeh dežel modro porazumijo. Tisza je pa v dogovoru z magjarskimi poslanci strašno razsajal in se baharil, da je on z privoljenjem v zasedenje Bosne in Hercegovine tukaj slovanskej kači glavo zlomil! No, vsaka žaba še je dozdej poknila, ki se je preveč napejalo, tudi magjarska nadutost proti nam Slovanom bo enkrat poknila!

Vnanje države. Ruski car je te dni svojega sina Aleksija z večimi generali poslal k nemškemu cesarju v Berlin, kder se je samo nekoliko ur mudil in zopet naglo odpeljal na Rusko. Pravijo, da je tajno poslanstvo pomenljivo. Angleži so ruskega carja dali vprašati, zakaj je svojey vojski dal zopet pred Carigrad iti nazaj; car jim še ni odgovoril. Na Nemškem je ostra postava zoper socijaliste že obveljala! Francoske republike predsednik general Mak-Mahon je svetovno razstavo v Parizu končal in mnogo svetinj razdeliti dal; tudi pravijo, da bodo zanaprej Francozi zopet začeli v svetovna vprašanja mešati se; čutijo, da so si opomogli od nesrečne nemške vojske, in res govorijo francoski listi o svetovnem boju iz nekako srdito pišejo zoper Nemce in Ruse. Pomenljivo utegne za bližnjo prihodnost biti, da je znani baron Beust postal avstrijski poslanik v Parizu, kar je Francoze močno razveselilo, pruske Nemce pa hudo razdražilo. Dostaviti še imamo, da italijansko novo ministerstvo sestavlja nekov Cairoli, mož, ki je v vedni zvezi z rogovileži proti Avstriji in ki je nedavno v Monzi očitno izrekel: da Avstrija ne sme pridržati Bosne in Hercegovine. Španjolci so se sprli z mohamedanskimi Marokanci v Afriki. Angleži so skušali z Afganistanci iz dobra pogoditi se, ali ker tirjajo kos afganistanske zemlje, se je vse razbilo, vojska je gotova. Bolgari bodo meseca novembra volili svojega kneza. Grki so sklenili od Turka zahtevati kos Epira in Tesalije, če jim ne stori po volji, mu hočejo napovedati boj; proti turškim ladijam oklopnicam zavarujejo pomorska mesta z torpedi. Turški sultan je iz Amerike dobil zopet za 1 milijon orožja in streliva!

Bosna in Hercegovina. Trdnjavico Kladaš je 20. okt. vzel general Rheinländer, zaplenili smo 1 zastavo, 3 železne kanone in mnogo streliva; tako je sedaj Turk izgnan iz vseh trdnjav, vsa mesta so v naši oblasti. Sedaj se reče, deželama dati potrebnih gospok, županov, sodnikov in žandarjev, dalje šol, cerkvá, sploh vse, kar je treba za napredovanje na omikani, krščauski podlagi. Ali bo general Filipovič ali pa vojvoda Württemberg cesarjev namestnik, o tem se ravno zdaj razgovarja. Magjari hočejo Filipoviča spodrinoti, ker je Slovan in — Hrvat. Svitli cesar so dali razglasiti svojo cesarsko zahvalo vsem Avstrijancem potem pa posebič vsem generalom, oficirjem in vojakom, ki so se tako slavno in častito vojskovali zoper turškega divjaka. Razdelili so tudi mnogo svetinj in odlikovanj: oberst regimenta Hartung gosp. Kiunnart je dobil vitežki križec Leopoldo-

vega reda, jednako tudi oberst Marojčičevega reg. g. Pittel. Vsakemu, ki se je kakorkoli letošnje vojske udeležil, dobi vojaško svetinjo za spomin. V Novi-pazar in Mitrovico se letos ne bo šlo. Domov odpuščenih je 50.000 vojakov, ostane jih pa na bojišču še 85.000 z 312 kanoni. Do konca novembra morajo vsi begunci iti domov in dobijo 300.000 fl. podpore. Telegrafi in pošte so že po vseh večjih mestih nastavljene. Sesta divizija, pri kateri služi tudi naš rezerv. reg. Hartung, se vrača nazaj in je 22. okt. zapustila Sarajevo; rezerv. regiment Belgier je v Kleku stopil na ladje, bil 21. okt. v Trstu in pride 24. okt. v Gradec!

Za poduk in kratek čas.

Zasedenje Heregovine.

IV. V Stolački grad zaprtemu 1. bataljonu 32. reg. se je strašno hudo godilo. Turki so tirjali, naj se jim podajo, tega pa major Pahnér še niti slišati ni hotel in se je branil na vso moč od 15. do 21. augusta. Noč in den ni bilo miru, iz skalnih višin pred mestom je vedno sipalo krogelj v grad; kderkoli se je glava kovega naših vojakov nad obzidjem prikazala, takoj je po 10 Turkov tje namenilo svoje angleške puške. Nekoliko stanje olajšano bilo je našim, ko je nek lajtnant par starih turških kanonov, katere je v gradu našel, spretno priredil za streljanje in tudi smodnika za nje napravil; z temi kanoni je potem Turke večkrat krvavo pozdravil in jih iz bolj bližnjih višin pregnal. Ali po vodo si vojaki vendar niso mogli iz grada hoditi, vsak je bil ranjen ali usmrten brž, ko se je iz grada prikazal in vodi Bregavi bližal. V sili so konje, za katere je najbolj vode manjkalo, spustili, ki so pa tudi naravnost bežali k Bregavi, se napili in zopet nazaj prišli. Napite konje so takoj zaklali, vodo iz njih izlili in jo v žličkah delili. Tolika stiska bila je zavolj vode v Stolačkem gradu!

General Jovanovič je to kmalu zazvedel in je torej hitro ukazal brigadi Schludererjevi, naj pozove 33. bataljon lovecev iz Metkoviča in skuša zaprtim junakom v Stolacu pomagati; dodal je brigadi še 3. bataljon tirolskih lovecev in 2 težka kanona. Dne 16. aug. je gm. Schluderer res zapustil Buno, 3 ure na jugu od Mostara, in še isto večer prišel v Damoviče. Drugi den 17. aug. je potem skušal prodirati nad Črnicce proti Stolacu; 19. bataljon lovecev je res srečno zasel višine pri Črnicah, ali dalje iti ni bilo mogoče. Turka je namreč toliko navrelo, da so bile višine in doline okoli Stolaca natlačene, steze so bile prekopane ali zaphane z kamenjem in blodovjem, vsaka biša, vsak hlev, vrt, vsaka ograja je bila za obrambo priredjena. Ali to še ni bila najhujša zapreka, naj-nevarniša nevolja bila je ta, da je precej Turkov

mahnilo Schludererju na stran, se zagvoznilo med Damoviče in Mostar in tako zvezo med njim in Jovanovičem prerezati žugalo. Zato je gm. Schluderer precej 18. aug. v Mostar poročal, da mu je treba pomoči, ako se od njega tirja, da v Stolacu zaprti 1. bataljon 32. reg. reši gotove smrti. To je bila generalu Jovanoviču tem bolj huda novica, ker je dobro zapazil, kako so Turki v Mostaru vest o nesreči stotnika Medveda in o tem, kar se je potem godilo, močno ne ušesa vlekli, čedalje bolj nemirni in smeli so postajali. Generalu Jovanoviču se je sedaj v Mostaru enako godilo, kakor Filipoviču v Sarajevu, ko je zvedel, da je magjar Szapary bil tepen in v Dobj potisnen. In tukaj se je zopet sijajno pokazalo, da pripada Jovanoviču najboljšim generalom. Sprevidevši, da pomoči brez Dalmacije ni hitro dobiti, dolgo čakati pa nevarno, omahljivosti ali bojazni kazati pa najbolj nevarno, sklenil je odločno postopati in hipoma na vstaše pred Stolacem udariti. V Mostaru je pustil gm. Teodoriča z 1. brigado in jej dodal še 7. bataljon lovecev z nalogo Mostar cesarju ohraniti do zadnje kapljice krvi, če bi Turki mesto prijeli. Jovanovič sam pa je z 2. brigado, namreč Klimburgovo, o poldne 19. augusta naglo odmarširal iz Mostara proti jugu po veliki cesti in do 3. ure popoldne prišel v Buno. Tukaj je dal 1 uro odpočitka, potem je pa dalje prodiral po cesti, da bi v Damovičah mogel prenočiti. Toda vojaki bili so močno utrujeni in so prav po malem lezli naprej po vedno bolj goratem svetu. Kake $\frac{3}{4}$ ure pred Damovičami jih dobiti trda tema, ker še mesenca ni bilo na nebu. Med tem pridejo mimo Pasič-hana t. j. štirivoglatega z obzidjem obdanega dvora za potnike. Han je bil prazen. Naši ga pustijo na desni strani. Kakih 1600 korakov dalje naprej od Pasič-hana se steza naglo pogrezne v precej veliko ničkasto dolino, katero premeri po sredini in se potem zopet iz nje zavije navzgor proti Damovičam, malemu mestiču na Dobravi-višini. Bila je $\frac{1}{2}$ 9. ura, ko se je 1. bataljon 27. reg. Belgier nevarnemu dolu bližal, za njim so jahali general Schluderer in ves brigadini štab, tudi major Slamecka, načelnik divizijinega štaba, bil je zraven. Trda tema bila je nekako grozivna. Vsak je čutil, da nekaj bo pa ni vedel kaj. Sumljive lučice so zabrlele sedaj tu, sedaj tam po okolici in kmalu zopet vgasnile. Naenkrat zalaja psiček iz grma tik ceste, eden izmed vojakov pehne z bajonetom v grm in zadene na ondi skritega Turka, ki grdo zakriči in umerje. Ali v istem hipu zagromi strel in strel iz brezštevilnih pušek od preja pa tudi od leve strani. Kakor bi vrtnil, brez vsake komande vržejo se vojaki na tla, kder so bili. Grozen nered zavlada nekoliko minut; oficirji in generali skočijo iz konjev, ti se pa jim zderejo iz rok in zbežijo, tudi konji in mule pri težkih in malih baterijah zdvijajo, potrgajo štrange in zbežijo križem polja. Toda nered traja le nekoliko minut. Kmalu pribiti general Jovanovič, ukaže 1. bataljonu, naj se raz-